

ОТКАЗ ОТ ОБЯСНЕНИЯ И ЗАЩИТА НА ЛИЦЕТО, ДАЛО ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 58 и чл. 59 от ДОПК

чл. 123 от НПК

I. ОБЩИ ПРАВИЛА

Редът за изискване и предоставяне на писмени обяснения е разгледан във Фиш I.V.15 „Писмени обяснения и писмени обяснения от трети лица”. Общият принцип е, че лицата са задължени да дават писмени обяснения при поискване от органа по приходите. Такива може да бъдат изисквани от:

- ревизираното/проверяваното лице;
- лицето, на което се прави насрещна проверка;
- трето лице.

Принципът относно даването на обяснения от страна на трето лице е, че в случай, че бъдат поискани от органа по приходите, всяко лице може да даде обяснения, но не всяко лице може да направи отказ от даването им.

II. ОТКАЗ ОТ ОБЯСНЕНИЯ

Изключение от това правило, че не може да се отказва даването на обяснения е предвидено за определен кръг лица. С други думи казано, законодателят е предоставил правна възможност, конкретни лица да имат право да откажат даването на писмени обяснения. Най-общо те могат да бъдат обединени в две основани групи. Такива, чийто взаимоотношения с ревизираното/проверяваното лице, произтичат от роднински връзки (права и съребрена линии, и сватовство) и такива, които имат качеството на трети лица.

1. В първата група, които имат право да откажат да дадат обяснения, са включени следните лица, имащи роднински взаимоотношения с ревизирания/проверявания субект:

ОТКАЗ ОТ ОБЯСНЕНИЯ И ЗАЩИТА НА ЛИЦЕТО, ДАЛО ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ

а) роднини по права линия без ограничения – родството по права линия е връзката между две лица, от които едното произхожда пряко или не пряко от другото (например баща и син, дядо и внук).

б) родство по съребрена линия – родство по съребрена линия е връзката между две лица, които имат общ родоначалник без едното да произхожда от другото (например братя и сестри).

в) съпруг – между съпрузите не съществува родство, тъй като тяхната връзка се основава на брак.

г) роднини по сватовство от първа степен – взаимоотношенията по сватовство възникват в резултат на сключен граждански брак. По своята същност сватовството е връзка между единия съпруг и роднините на другия съпруг, както и между роднините на единия съпруг и роднините на другия съпруг. Степента на сватовство между единия съпруг и роднините на другия съпруг се определя от степента на родство между последния и роднините му, например майката и бащата на единия съпруг са роднини по сватовство от първа степен с другия съпруг. Същите имат право да откажат да дават писмени обяснения, свързани с техния родственик по сватовство от първа степен, спрямо който е образувано производството по ДОПК.

2. Втората група лица, които имат право да откажат да дадат обяснения са определени по-абстрактно, доколкото в т. 2 на чл. 58, ал. 1 е казано, че това са лицата, които със своите обяснения биха предизвикали наказателно преследване по отношение на себе си или на свои роднини, намиращи се с тях в изброените в букви от „а” до „г” родствени връзки.

III. ПРОФЕСИОНАЛНА ТАЙНА

Сред изключенията от лица, които могат да откажат да дадат обяснения са и такива, които по закон са длъжни да пазят съответната информация като професионална тайна (например адвокати, лекари, свещеници и др.). Въпреки всичко, в случай, че е предвиден ред за предоставяне на защитената със закон информация, ако са изпълнени условията и редът за това, същата следва да бъде предоставена.

ОТКАЗ ОТ ОБЯСНЕНИЯ И ЗАЩИТА НА ЛИЦЕТО, ДАЛО ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ

ВАЖНО! За да се считат за редовно събрани писмените обяснения от тези лица, задължително е органът по приходите писмено да ги е уведомил за правото им да откажат да ги дадат.

За да бъде приет от органът по приходите направения отказ от обяснения е необходимо да бъде доказано правото на лицето, на което то се позовава, отказвайки даването на обяснения (например наличието на съответната родствена връзка, съответно на професионална тайна). Доказването на този факт е задължение на лицето, което се позовава на него

Относно основанията за отказ от даване на писмени обяснения в случаите, при които лицата с тях биха предизвикали наказателно преследване по отношение на себе си или на други роднини, достатъчно е само позоваването на това основание.

IV. ЗАЩИТА НА ЛИЦЕТО, ДАЛО ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ

Отказът от даване на обяснения в гореизброените случаи е право на лицето и при наличие на предпоставки за това, то винаги може да се позове на него. В този смисъл лицата, за които е предоставена тази правна възможност, могат и да не се възползват от нея, т.е. те имат право и да дадат исканите от тях писмени обяснения. В тези случаи дадените обяснения се преценяват като се взема предвид заинтересоваността на лицата от резултата на ревизията, съответно качеството им на свързани лица с ревизирувания субект.

В случай, че съществува реална опасност за живота и здравето на лицето, дало писмени обяснения, органът по приходите със съгласие на лицето, както и самото лице, могат да поискат вземането на мерки за неговата защита. Защитата на тези лица се осъществява по реда на чл. 123 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). Съгласно НПК защитата на лицето, дало писмените обяснения се осъществява чрез запазване в тайна на неговата самоличност или чрез осигуряване на лична физическа охрана от органите на Министерство на вътрешните работи (МВР).

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)